

ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος – Β' Πανελλαδική 1978-1981

Η *Ελληνική Κομμουνιστική Νεολαία «Ρήγας Φεραίος» - Β' Πανελλαδική* είναι η πολιτική οργάνωση που προέκυψε το 1978, όταν η πλειοψηφία των μελών της ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος, νεολαίας του ΚΚΕ εσωτερικού, αποφάσισε την απόσχιση της από το κόμμα και την αυτόνομη πολιτική της πορεία. Οι αρχές της δεκαετίας του '80 θα σηματοδοτούν από την πολιτικο-ιδεολογική της επιρροή σε ένα σημαντικό κομμάτι της ελληνικής νεολαίας, κυρίως της φοιτητικής.

Η ιστορική πρωτοτυπία της οργάνωσης αυτής έγκειται στο γεγονός ότι αποτελεί μια νεολαιίστικη οργάνωση χωρίς κομματικό φορέα, ή αντίστροφα, ένα «κόμμα» που έχει μόνο νεολαία και εξ' αυτού του λόγου παρουσία αποκλειστικά σχεδόν στον εκπαιδευτικό μηχανισμό. Η Β' Πανελλαδική αποτελείται κατά 95% από φοιτητές και μαθητές. Το γεγονός αυτό αποτελεί ήδη μια τεράστια καινοτομία για τα πολιτικά έθιμα της μεταπολιτευτικής Ελλάδας, που ήθελε τις οργανώσεις νεολαίας να αποτελούν «κομματικούς στρατούς» και προθάλαμους ένταξης στις κομματικές οργανώσεις. Η πολιτική και ιδεολογική αυτονομία μιας οργάνωσης νεολαίας κινεί το ενδιαφέρον, αφού, επιπλέον, χαρακτηρίζεται από σημαντική παρέμβαση στα κοινωνικά κινήματα, και κυρίως το φοιτητικό.

Η **πρώτη περίοδος** της Β' Πανελλαδικής εκτείνεται από το Μάιο 1978 έως τον Ιούλιο 1979. Πρόκειται για περίοδο συντήρησης της οργάνωσης, ανίχνευσης προϋποθέσεων για ευρύτερες ιδεολογικο-πολιτικές συγκλίσεις (αρχίζει ένας κύκλος επαφών με την ΕΔΑ του Μ. Γλέζου, τη Σοσιαλιστική Πορεία και την ομάδα του περιοδικού «Πολίτης») και παρέμβασης στο φοιτητικό κίνημα ενάντια στην πολιτική του ν.815 που είχε ήδη από το καλοκαίρι του 1978 εισάγει η κυβέρνηση Καραμανλή. Η κυκλοφορία του επίσημου περιοδικού της οργάνωσης «**Αγώνας για την Κομμουνιστική Ανανέωση**» αναδεικνύεται σε ισχυρό πόλο θεωρητικής παραγωγής και πολιτικής παρέμβασης. Στο κοινωνικό πεδίο η περίοδος εκείνη χαρακτηρίζεται από τις μαζικές φοιτητικές συνελεύσεις που στην ουσία προετοιμάζουν το κλίμα για το «θερμό χειμώνα» του 1979. Η Β' Πανελλαδική με τη μαζική της παρουσία στις φοιτητικές συνελεύσεις έχει λειτουργήσει ως καταλύτης στην ανατροπή του συσχετισμού δυνάμεων μεταξύ του «καθεστωτικού μπλοκ» ΠΣΚ – ΠΑΣΠ και των ριζοσπαστικών δυνάμεων, υπέρ των δεύτερων.

Η **δεύτερη περίοδος** εκτείνεται από τον Σεπτέμβριο 1979 έως τον Νοέμβριο 1980. Στην ουσία αρχίζει με το **κίνημα των καταλήψεων** (Δεκέμβριος 1979) και φτάνει μέχρι την οριακή στιγμή της πορείας του Πολυτεχνείου 1980. Οι καταλήψεις του 1979 αποτελούν ίσως τη σημαντικότερη «πολιτική στιγμή» της Β' Πανελλαδικής. Η ύπαρξη ενός νέου μαζικού πόλου μέσα στο φ.κ. αλλά και οι ιδεολογικές – θεωρητικές παρεμβάσεις του, πυροδοτούν μια έκρηξη κινήματων, ρευμάτων και τάσεων. Η σχέση της Β' Πανελλαδικής με τα ρεύματα αυτά είναι μια σχέση παράλληλης συμπόρευσης και αμφίδρομης αναφοράς. Τη στιγμή που οι οργανώσεις της παραδοσιακής «άκρας αριστεράς» (ΑΑΣΠΕ και ΠΠΣΠ) συρρικνώνονται ή διαλύονται και τα μέλη τους απορροφώνται μέσα στις κινηματικές διεργασίες, η Β' Πανελλαδική μαζικοποιείται, αλλά κυρίως αποκτά ένα πολύ πιο διευρυμένο κοινωνικό ακροατήριο. Είναι η στιγμή που αποφασίζεται η συγκρότηση των πλατειών κινηματικών συσπειρώσεων ανά Σχολή (πρόδρομα σχήματα των μετέπειτα Αριστερών Συσπειρώσεων), διαδικασία που συνενώνει διάσπαρτες κινηματικές πολιτικές και πολιτιστικές ομάδες σε όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας. Οι φοιτητικές

εκλογές του 1980 αποτελούν για τις Συσπειρώσεις αυτές τη μεγάλη εκλογική πολιτική τους καταγραφή. Κερδίζουν το 15-20% των ψήφων (περίπου 15.000 ψήφους), αποτελούν την τρίτη – και σχεδόν ισοδύναμη - σε μέγεθος δύναμη του φοιτητικού χώρου και απειλούν την ηγεμονία της ΠΣΚ (ΚΚΕ) και της ΠΑΣΠ (ΠΑΣΟΚ). Η Β' Πανελλαδική προχωρά με τον ίδιο τρόπο στη συγκρότηση μαζικών κινηματικών σχημάτων και στις γειτονίες της Αθήνας και εκδίδει την εφημερίδα **ΤΑ ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ**. Ταυτόχρονα, επιχειρεί ένα πρωτότυπο άνοιγμα σε κοινωνικές συλλογικότητες (φεμινιστικές ομάδες, οικολογικές συσπειρώσεις, οργανώσεις ομοφυλοφίλων, ομάδες για τα δικαιώματα των φαντάρων, κ.λπ), σε μια προσπάθεια να αποτελέσει την «οργανωτική ομπρέλλα» ενός πολύμορφου κινήματος αμφισβήτησης.

Η δυναμική της εποχής όμως έχει τα όριά της. Παρά το γεγονός ότι ο χώρος των Συσπειρώσεων θα καταγράψει σταθερά και τα επόμενα χρόνια ένα ποσοστό της τάξης του 10% στο φοιτητικό χώρο, ο χώρος της ριζοσπαστικής αριστεράς που έχει δημιουργηθεί δεν θα καταφέρει να υπερβεί τη νεολαιίστικη φυσιογνωμία του και να βρει ευρύτερες κοινωνικές και πολιτικές συμμαχίες.

Η **τρίτη περίοδος** της Β' Πανελλαδικής αρχίζει τον Δεκέμβριο 1980 και φτάνει έως τον Οκτώβριο 1981. Πρόκειται για την περίοδο της κρίσης. Η δυναμική του φοιτητικού κινήματος έχει ανακοπεί, η προσπάθεια κοινωνικής διεύρυνσης και πολιτικών συμμαχιών κινείται με αργούς ρυθμούς, τη ίδια στιγμή που το ΠΑΣΟΚ και η κοινωνική συμμαχία της Αλλαγής προελαύνουν στην εξουσία. Οι ιστορικές εκλογές του 1981 θα αποτελέσουν ταυτόχρονα το τέλος του κύκλου της Β' Πανελλαδικής και, ταυτόχρονα, το κλείσιμο μιας πρώτης εμπειρίας της μεταπολιτευτικής ριζοσπαστικής αριστεράς.

Αποτελεί ενδιαφέρον ερώτημα το πώς μια οργάνωση βραχύβια (τρισήμιση ετών) άσκησε μεγάλη ιδεολογικο-πολιτική επιρροή κατά τα χρόνια της δράσης της και δημιούργησε αναμφίβολα ένα ιστορικό μύθο. Αν μπορούσε να διατυπωθεί μια συνοπτική απάντηση, θα ήταν ότι η Β' Πανελλαδική επέδρασε, κάπως πρώιμα, στη *ριζοσπαστικοποίηση (μέρους) της επίσημης αριστεράς και στην κοινωνικοποίηση της άκρας αριστεράς*. Η παρουσία της εμβολίασε την αρχαϊκή και «υπερ-πολιτική» μέχρι τότε ελληνική αριστερά (σε όλες τις εκδοχές της) με τα νέα κοινωνικά κινήματα και τη λογική της αυθεντικής αυτονομίας τους, αλλά και με νέα (για την τότε ελληνική εποχή) ιδεολογικά και θεωρητικά ρεύματα. Η παρουσία της επενέργησε ως καταλύτης για την απελευθέρωση δυνάμεων, τόσο από την παραδοσιακή αριστερά (ΚΚΕ) όσο και από την άκρα αριστερά, και τη δημιουργία ενός «στρατού» ανέντακτων της Αριστεράς, αλλά και για την εμφάνιση των λεγόμενων τότε «νέων κοινωνικών κινήματων».

Από την άλλη μεριά δεν πρέπει κανείς να ξεχνά δύο σημαντικούς αντικειμενικούς παράγοντες που λειτούργησαν ανασταλτικά. Ο πρώτος είναι ανθρωπογεωγραφικός: η Β' Πανελλαδική υπήρξε μια οργάνωση ανθρώπων ηλικίας κατά βάση από 16-25 ετών. Μια οργάνωση πολιτικοποιημένων και μορφωμένων νέων, χωρίς όμως οργανικές σχέσεις με τις λαϊκές μάζες και τους εργαζόμενους. Ο δεύτερος είναι ιστορικο-πολιτικός: η δράση της Β' Πανελλαδικής συμπίπτει χρονικά με την περίοδο που επιλύεται η κρίση εκπροσώπησης των λαϊκών στρωμάτων υπέρ του ΠΑΣΟΚ και του προγράμματός του. Το ρεύμα της Αλλαγής είναι ιλιγγιώδες και σαρώνει στην πορεία του όλες τις αριστερές διαφορετικότητες.

Η Β' Πανελλαδική αυτοδιαλύεται μετά τον Οκτώβριο του 1981, όταν και θα έχει – εν πολλοίς ασυναίσθητα - την ωριμότητα να κατανοήσει ότι μάλλον έχει εξαντλήσει τον

όποιο ιστορικό ρόλο της αναλογούσε. Από το χώρο της – και μάλιστα από τον ηγετικό της πυρήνα – θα προκύψουν λίγο αργότερα αρκετά έντυπα που θα διαδραματίσουν τα επόμενα χρόνια της δεκαετίας σημαντικό ρόλο στα (ιδεολογικά) πράγματα της χώρας. Το 1982 θα κυκλοφορήσει το θεωρητικό περιοδικό ΘΕΣΕΙΣ, περιοδικό που εξακολουθεί να κυκλοφορεί μέχρι σήμερα και να έχει αξιοσημείωτη θεωρητική παραγωγή στο χώρο του μαρξισμού. Το 1983 και μέχρι το 1987 θα κυκλοφορεί το περιοδικό ΚΡΙΤΙΚΗ, επικεντρωμένο σε αναλύσεις για το φοιτητικό κίνημα και την εκπαίδευση, υπό την ευθύνη νεότερων φοιτητών-μελών της οργάνωσης. Το 1984 θα κυκλοφορήσει το μηνιαίο περιοδικό ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ, εκδοτική προσπάθεια που θα αφήσει έντονο το στίγμα της στη δεκαετία του '80.